

~ 1 ~

03.10.21

דף מידע 258

חברי ארגון נכבדים

- [פוסט שפירסמתי אחרי האזכרה השנתית שערכו בבילגוראיי לקרבנות יהודייה 02.11.2021](#)
- [הלך לעולמו הכומר היהודי האב גרגור פבלובסקי – יעקב הרש גרינר .](#)
- [צלב מסדר ההצטיינות של הרפובליקה הפדראלית של גרמניה לידידנו פרופ' פאבל שפיבק.](#)
- [עלמה והקזנובה היהודי: סיפור אהבתם של יצחק בשביס זינגר ועלמה הימן.](#)
- [פוסט שפירסם יאנוש רוסלן – ראש העיר של בילגוראיי. ב 29.10.21](#)
- [חדשות בית ליוויק](#)
- [כללי:](#)

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 2 ~

פוסט שפירסמתי אחרי האזכרה השנתית שערכו בבילגוראיי לקרבנות יהודייה 02.11.2021

[ישראל בר-און]

ב 2 בנובמבר 1942, אותם מיהודי בילגוראיי שלא נרצחו עד אז בברוטליות ע"י הגרמנים ועוזריהם בתוך העיירה, נלקחו למסע מוות רגלי מבילגוראיי לתחנת הרכבת בעיירה זווירז'יניץ. הם הועמסו אל תוך קרונות משא של רכבות, ואותם שלא נחקו ומתו בקרונות בדרכם למחנה המוות בלז'ץ נרצחו בו ונפרדו מהחיים ביסורים. כך בא הסוף על קהילה יהודית שחיה שם לצד שכניהם הפולנים משך מאות שנים.

אותם ששרדו את השואה עלו בחלקם לארץ, הקימו משפחות חדשות, אך בליבם ובלב צאצאיהם לא חדל הכאב על האבדן, גם לא הזיכרון על האסון שפקד מעל 4500 בני משפחותינו שחיו בעיירה זאת לא נמוג. הכאב היה עצום, לא סלחנו. התכנסנו בתוך עצמנו, ולא שיערנו, גם לא ידענו מה מתחולל בבילגוראיי עצמה, ומי הם תושביה היום. כל זאת עד שבשנת 2007, הגיעה לראשונה משלחת של תושבי בילגוראיי לבקר בארץ. המפגש האנושי בינינו, חברי ארגון יוצאי בילגוראיי, לבינם גרם לנו להבין שמדובר באנשים טובים, ושהסקרנות שלנו לגבי המורשת היהודית של העיירה היא גם נחלתם ברצותם להכיר את צאצאי יהודי העיירה שלהם.

מאז התיידדנו, הגענו מספר פעמים לבילגוראיי בחיפוש אחר שורשינו ולמדנו לאהוב את העיירה, אנשיה ואנשים כמו ארתור בארה וראש העיר יאנוש רוסלן, אנשים ברי לב, בעלי תודעה לצדק, בעלי תחושה היסטורית וידידים של אמת שאינם חדלים לטפח את הקשרים בינינו ולפעול במשותף אתנו למען הזיכרון. מאז וביוזמתם העצמית הם מקיימים שנה בשנה טקס אזכרה לקרבנות היהודים של בילגוראיי והתמונות שקיבלתי הם מהטכס שנערך השנה ב 02 בנובמבר. אנו, חברי ארגון יוצאי בילגוראיי מברכים על כך, מודים להם על מעשה אציל זה ולבנו יוצא אליהם.

בתמונה המצורפת רואים מוט כיוון של מסילת הברזל שצילמתי כשנסעתי לראות את תחנת הרכבת בזווירז'יניץ. זאת התחנה ממנה יצאה הרכבת שהעמידו הרוסים עבור יהודי בילגוראיי לפני שהגרמנים נכנסו לעיירה ב 1939, ושהפליגה לדרכה נושאת בקרונותיה כ 1500 יהודים שנמלטו לאוקראינה. ושכאמור, מאותו בית נתיבות יצאו רכבות המוות לבלז'ץ. עמדתי אז ליד אותו מוט שהסיט את כיוון המסילה לבלז'ץ, ימינה לכיוון בלז'ץ, אל המוות, וראיתי אותו מכוון שמאלה. הרהרתי ביני לבין עצמי. שהפעם הכיוון הוא לחיים, לפיוס, להערכה, לכבוד הדדי בינינו צאצאי הקרבנות לבין תושביה הפולניים הנפלאים של בילגוראיי, החיים בה היום, אנשים הפועלים בדבקות לטיפוח הזיכרון ולהנצחת זכרון היהודים שהיו פעם חלק חי, פעיל ובעל תרומה ערכית תרבותית של עיירה זאת. אני, כיו"ר ארגון יוצאי בילגוראיי מביע בזאת בשם חברי הארגון תודה לאנשי העיירה ובראש וראשונה לארתור בארה וליאנוש רוסלן ותקווה להמשך קשר חשוב זה ושיתוף פעולה בינינו.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com

~ 3 ~

תמונות מהטקס בבילגוראיי שבשל הקורונה הוגבל בכמות המשתתפים.

היות שדף עדכון זה מגיע גם אל מחוץ לגבולות ישראל אני מצרף בזאת את הפוסט המקורי שכתבתי באנגלית.

On November 2, 1942, those of the Bilgoraj Jews who had not been brutally murdered by the Germans and their collaborators inside the town were taken on a death march from Bilgoraj to the railway station in the town of Zwierzyniec. They were loaded into train wagons and those who did not suffocate and died in the wagons on their way to the Belżec extermination camp were murdered in it and separated from life in agony. That was the end of a Jewish community that had lived in Bilgoraj alongside their Polish neighbors for centuries.

Those who survived the Holocaust, some of them immigrated to Israel, started new families, but in their hearts and in the hearts of their descendants the pain did not stop the loss, nor did the memory of the disaster that befell our 4,500 family members who lived in this town. The pain was immense, we did not forgive. We gathered within ourselves, and did not assume, nor did we know, what was going on in Bilgoraj itself, and whom the inhabitants of today were. All this until in 2007, a delegation of Bilgoraj residents first came to visit our country. The human encounter between us members of the Bilgoraj organization and them made us realize that these are good people, and that our curiosity

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129

~ 4 ~

about the town's Jewish heritage is theirs in wanting to get to know the descendants of their town's Jews.

Since then we became friends, we have visited Bilgoraj several times in search of our roots and learned to love the town, its people and people like Artur Bara and Mayor Janusz Roslan, kind-hearted people, with a sense of justice, historical sense and friends of truth who never cease to cultivate ties and work together. Since then and on their own initiative, they have been holding a memorial service for the Jewish victims of Bilgoraj every year, and the photos I received from the memorial service are from the ceremony held this year on November 2. We, members of the Bilgoraj society in Israel welcome this, thank them for this noble act and our heart goes out to them.

In the attached picture, you can see a directional pole of the railway that I photographed when I went to see the train station in Zwierzyniec. This is the station from which the train arranged by the Russians for the Jews of Bilgoraj before the Germans entered the town in 1939, and which was carrying in its carriages about 1500 Jews who fled to Ukraine. In addition, as mentioned, from the same train station, the death trains right for Belzec. I was then standing by the same pole that diverted the direction of the railway to Belżec, right in the direction of Belżec, to death, and I saw it pointing to the left. I thought to myself. That this time the direction is to life, reconciliation, appreciation, mutual respect between us descendants of the victims and the wonderful Polish residents of Bilgoraj, living in it today, people who work diligently to cultivate the memory and commemorate the Jews who were once a living, active and cultural contribution of this town. I, as the chairman of the Bilgoraj Society, hereby express on behalf of the members of the organization thanks to the people of the town and first and foremost to Artur Bara and Mayor Janusz Roslan and hope for the continuation of this important connection and cooperation between us.

ליצירת קשר

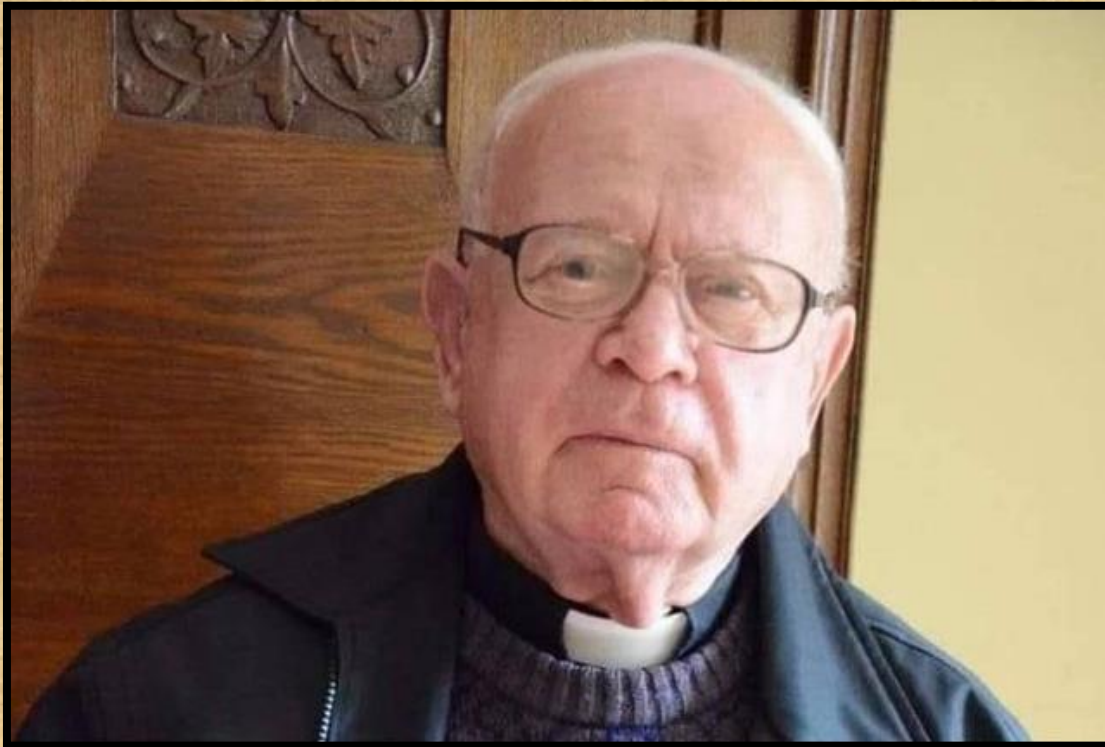
רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 5 ~

הלך לעולמו הכומר היהודי האב גרגור פבלובסקי – יעקב הרש גרינר.

האב גרגור פבלובסקי [Grzegorz Pawłowski] הלך לעולמו השבוע. הכומר שירת את הכנסייה ממשכנו ביפו. ושמר על הקשר עם אוכלוסיות דוברות פולנית, יהודים כלא יהודים. הוא זכור לי מביקוריו בבית אמי כשנודע לו על מצבה הבריאותי הקשה.

האב גרגור פבלובסקי – יעקב הרש גרינר ז"ל

הוא נולד בפולין כיהודי ב- 1931 להורים מנדל בן זאב ומרים בת יצחק לבית גרינר ושמו אז היה יעקב צבי "הרש" גרינר. משפחתו גרה בעיר זמושץ [העיר בה נולדה גם אמן]. למשפחה היו ארבעה ילדים: שני בנים, חיים ויעקב צבי, ושתי בנות, שינדל ושרה. אחיו, חיים, היה הבכור ויעקב צבי היה בן הזקונים להוריו. משפחתו הייתה דתית מאוד. האב גרגור ידע לספר על זכרונותיו את החגים היהודיים שחגגו אותם ברצינות רבה. בבית דיברו יידיש אבל כילד הרש למד גם עברית אצל "מלמד" ב"חדר". האח חיים קרא עיתונים והבין שמצב היהודים יהיה רע מאוד אם הגרמנים יכנסו לפולין. בפרוץ מלחמת העולם השנייה היה צבי בן 8. בית המשפחה נשרף כליל ליהודים התחילה תקופה קשה תחת הכיבוש הגרמני.

אב המשפחה שעבד אצל הגרמנים. יצא לעבודה ויותר לא שב. הגרמנים חיסלו את הגטו בזמושץ והצעידו את היהודים לעיירה איזביצה ושיכנו אותם בבתי היהודים שכבר הוצאו מהעיירה. לאחר זמן קצר, היה "אקציון" (פעולת מעצר של היהודים) והרבה אנשים כולל האם עם שלושת ילדיה ניסו להתחבא. מצאו מקלט במרתף תחת חנות בעיירה אבל הבכי של ילד קטן משך את תשומת ליבם של הגרמנים ומשתפי הפעולה האוקראינים והם נכנסו למקום החשון ותפסו את כולם. הילד הרש הצליח לברוח והפולנים הסקרנים בחוץ רחמו עליו ונתנו לו לברוח מבלי להעיר את תשומת ליבם של הגרמנים שהוציאו קבוצות של כמה עשרות אנשים ולקחו אותם לבית הקברות בעיירה. שם הכינו בורות, העמידו את היהודים ליד הבורות וירו בהם. כך רצחו כאלף מיהודי זמושץ וביניהם האימא ושתי האחיות של הרש.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 6 ~

הרש עבר נדודים וסבל ונמלט על נפשו מחשש לחיו, שהה בקרב פולנים שלימדו אותו את תפילות הנצרות הקתולית. באחד הימים נער יהודי שאל אותו ברחוב אם הוא רוצה לחיות. והנער הסביר לו שהוא חייב להשיג תעודת טבילה קתולית. הנער אמר לו לחכות והביא לו תעודה שכזאת. מאז הרש אימץ את הפרטים שהיו כתובים בתעודה. השם בתעודה היה גרגור פבלובסקי והוא לא שינה אותו עד אחרית ימיו.

בהיותו בבית יתומים הוא נפגש עם כומר הוא לא סיפר לו שהוא יהודי אבל הכומר חשד שהוא עוד לא נטבל. הכומר הטביל אותו ב-27 ביוני 1945 כאשר גרגור היה כמעט בן 14. הוא סיים את בית הספר בעיר פולאבי ומשך כל השנים שירת בנאמנות בכנסייה. הוא היה נער דתי מאוד והגן על הכנסייה כאשר שמע את הביקורת מחבר המפלגה הקומוניסטית שבא לנאום נגד הכנסייה והדת בפני הנערי הוא אפילו נחקר על ידי המשטרה החשאית בגלל עמדותיו הדתיות.

הכניסה לסמינר פרחי הכהונה והחיים החדשים ככohan דת: כאשר הוא סיים את לימודיו התיכוניים, גרגור התקבל כפרח כהונה בסמינר הגדול בלובלין. באותה תקופה רק נזירה אחת ידעה שהוא יהודי. כאשר כבר לבש את גלימת פרח הכהונה והיה בשנה שנייה של לימודיו הוא אמר לראש הסמינר שהוא יהודי. אחרי שראש הסמינר התייעץ עם ההגמון, הוא אמר לגרגור שאין מניעה שיהודי יהיה כohan דת אבל היו בין הכוהנים שחששו שגרגור יתקל בבעיות כאשר הציבור יידע שהוא ממוצא יהודי ומוצאו יהווה בעיה בעבודה בקהילות. גרגור המשיך את לימודיו וסיים אותם. באפריל 1958 גרגור הוסמך לכהונה. הנזירות מבית היתומים עשו לו את החגיגה בגלל שלא היה לו איש בעולם.

גרגור התחיל לעבוד ככohan דת של קהילות שונות בעיירות של ההגמוניה של לובלין. ב-1966, לרגל אלף שנה של נצרות בפולין, גרגור פרסם מאמר בעיתון בקרקוב שהופץ בכל המדינה, בו הוא סיפר את סיפור המאמר עשה את דרכו לבית קרובי משפחה בבת ים בארץ. באותו יום הסיפור אף הגיע לאחיו של גרגור שהתגורר בחיפה. שני האחים לא ידעו אחד על קיומו של השני. האח חיים בא באותו ערב לבת ים וכאשר קרא את המאמר קבע: "זה אחי."

באותן השנים גרגור היה גם בקשר עם האב דניאל רופאיזן שהגיע לארץ בסוף שנות החמישים, אף הוא יהודי פולני שהוסמך לכהונה במסדר של הכרמליתים. הוא התחיל לחשוב על עלייה לארץ ישראל אבל לפני שנסע הוא פעל לסדר את מקום הקבורה של אימו ואחיותיו. הוא הקים מצבה בבית הקברות באיזביצה [על העיירה ובית העלמין ראה בהמשך הכתבה], מקום בו הן הוצאו להורג, וסידר את קברי האחים שבם נטמנו גופות הנרצחים. הוא הניח שתי מצבות במקום"

הכיתוב על מצבה אחת בשפה העברית:

ואני ידעתי גאלי חי
ואחרון על עפר יקום
(איוב י"ט: כ"ה)
לזיכרון נצח להוריני היקרים
מנדל בן זאב ומרים בת יצחק גרינר ז"ל
ולאחיותינו שינדל ושרה ז"ל
וכן לכל היהודים שנרצחו והטמונים בבית עלמין זה
בחודש כסלו תש"ג
ע"י המרצחים הנאצים מחללי מצוות ה'.
בתודה לה' בעד ההצלה
אנו מקימים מצבה זו
הכohan גרגור פבלובסקי
יעקב צבי גרינר – פולין
חיים גרינר – ישראל

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 7 ~

ליד קברי האחים גרגור גם קבע לעצמו קבר חי והקים מצבה במקום שעליה כתוב בעברית:

האב גרגור פבלובסקי
יעקב צבי גרינר
בן מנדל ומרים ז"ל
עזבתי את בני משפחתי
כדי להציל את חיי בעת השואה
באו לקחת אותנו להשמדה
את חיי שניצלתי הקדשתי
לשרות אלוהים ואדם
שבתי אליהם למקום שבו
נרצחו על קידוש השם.
ת נ צ ב " ה

גרגור מגיע לארץ ישראל: גרגור החליט לעלות ארצה ב-1970. קיבלו את פניו האב דניאל רופאיזן והאב אלפרד דלמה יחד עם בני משפחתו כולל אחיו. הוא בילה זמן מה עם קרוביו ואז נענה להזמנתו של האב דלמה לבוא להתגורר ביפו ולשרת שם את הקהילה הדוברת פולנית. הכומר של דוברי הפולנית היה זקן וחולה. באותם ימים גרגור למד עברית באולפן בבת ים.

מאז ובמשך כ-50 שנה גרגור שירת גם את הקהילה הדוברת פולנית וגם את הדוברים בעברית. במשך כל אותם שנים הוא התגורר ביפו אבל נסע בכל חלקי הארץ לחנך את הנוער, לעודד את המאמינים ולבקר את החולים. גרגור היה מופת של כוהן נאמן, המשרת את האלוהים ואת האדם.

כאשר נשאל למה הוא רצה לבוא ארצה, גרגור ענה:
"המקום שלי כאן, בין היהודים. אני חשתי בקריאה לעבוד בקרב הנוצרים החיים בארץ שלי". וכאשר נשאל למה חשוב לו לספר את סיפורו הוא ענה:

"לא רציתי לחיות בשקרה. לא רציתי להתכחש לשורשיי, לאמי, לאבי, לעמי. רציתי להיות אמיתי. ובכן יש לי מולדת שהיא פולין ואני משתייך לעם שהם הפולנים. אבל יש לי עם ראשון – העם היהודי. עשו לי ברית מילה ביום השמיני ואני שייך. אני שייך גם לפולין וגם לישראל. אני לא יכול לדבר נגד הפולנים כי הם הצילו אותי ואני לא יכול לדבר נגד היהודים כי אני אחד מהם".

בשנת 2010 ארגנו מסע שורשים לפולין. הגענו גם אל העיירה איזביצה שבמחוז לובלין, האוכלוסייה היהודית לפני השואה ועד 1941 מנתה כ-2,862 יהודים שהחלו להגיע לאיזביצה בסוף המאה ה-18. המלך הפולני החליט לפתח את העיירה ולכן העניק לה סדרה של הטבות כלכליות והטבות מיסים, מה שמשך אליה יהודים רבים. עד סוף המאה ה-19, כבר היו היהודים יותר מ-85% מהאוכלוסייה באיזביצה, והמקום זכה לכינוי "בירת היהודים המחוזית". היהודים באיזביצה התפרנסו ממסחר, מלאכות שונות, עבודה במפעלים ושירותי הסעות לתחנת הרכבת הקרובה. הקהילה הייתה קהילה דתית אורתודוקסית, ואיזביצה הפכה במהלך המאה ה-19 לאחד ממרכזי החסידות הגדולים ביותר בפולין. הרב מרדכי יוסף ליינר הקים בעיירה חצר אדמו"רות אשר הפכה מוקד משיכה לרבים. בשנת 1855 נחנכו בעיירה בית-כנסת ובית-מדרש, שהחזיקו מעמד קרוב ל-80 שנים, עד שהוחרבו ע"י הצבא הגרמני בתקופת השואה. בשבועות הראשונים של מלחמת העולם השנייה, נכבשה איזביצה על-ידי הצבא האדום הרוסי. הוטלו הגבלות מסוימות על האוכלוסייה בעיר ובאזור כולו, אך ההגבלות חלו על כלל התושבים, לא רק על היהודים. מעבר לכך, צעירים יהודים ונוצרים מאיזביצה התגייסו לצבא האדום וסייעו לו להשליט סדר באזור. לאחר כמה שבועות של שקט, בעקבות תיקוני הגבולות בין רוסיה לגרמניה, יצא הצבא האדום מהעיירה ובמקומו נכנס אליה הצבא הגרמני. לחילופי השלטון האלה היו השפעות מיידיות על היהודים שבאותה העת היו 94% מכלל תושבי המקום. הוטלו עליהם הגבלות קשות מאוד, והם נאלצו לעבוד תלאי של מגן דויד צהוב על בגדיהם. הגרמנים הפכו את איזביצה למעין מחנה ריכוז גדול, והעבירו לעיירה אלפי פליטים יהודים ממערב פולין. בשנת 1940 הוקם היודנראט של איזביצה, בראשותו של שמעון שוורץ. היודנראט סיפק לגרמנים מאות פועלים יהודים לעבודות כפייה, והופקד על מציאת מגורים לאלפי הפליטים היהודים שהגיעו לעיירה ממקומות שונים. במרץ של 1942 החלו הגרמנים להעביר יהודים מאיזביצה למחנות ההשמדה. כ-2,200 יהודים נשלחו לבלז'ץ, ועוד כ-500 לסוביבור. ב-22 באוקטובר החל גל שני של גירוש יהודים מאיזביצה. בתוך כשבוע גורשו למחנות ההשמדה כ-5,000 יהודים. עוד מאות יהודים נרצחו על-ידי הגרמנים בעיירה עצמה.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 8 ~

עוד כ-40 יהודים נרצחו בתום שבוע הגירוש. כ-1,750 יהודים נרצחו בטרנספורט נוסף לאחר-מכן. לאחר גל הגירוש הזה נותרו באיזביצה כ-1,500 יהודים בקירוב. הם רוכזו כולם באותו הרחוב, והועסקו באיסוף וסידור רכושם של היהודים שנרצחו. יהודים שהתחבאו ביערות בסביבה חזרו לעיירה בשנת 1943, מתוך אמונה שהגרמנים לא יבצעו משלוחים נוספים למחנות ההשמדה, ויתנו לשארית היהודים בעיר להמשיך לחיות. הם טעו. בין ינואר לאפריל, 1943, גורשו לסוביבור עוד כ-1,050 יהודים. אחרוני קהילת איזביצה.

בעיירה אין היום יהודים, בית הקברות היהודי נמצא על גבעה בתוך אזור מיוער, מצבות שנאספו הורכבו בתוך קיר של מבנה בתוך המצבות יש שתי מצבות שהוקמו ע"י שני אחים לזכר הוריהם שנרצחו ע"י הנאצים באיזביצה שני האחים בנים למשפחת גרינר מזמושץ', חיים גרינר ז"ל, המבוגר מבין השניים יהודי שעד מותו גר בחיפה, האח השני הוא יעקב צבי גרינר - כומר נוצרי ששמו היום הוא גרגור פבלובסקי, שגר במשך שנים רבות ביפו.

תמונות של חברי הארגון שצולמו בבית העלמין באיזביצה.

המצבות של האב גרגור ואחיו

קירות של מצבות יהודיות

הקבוצה בבית הקברות של איזביצה

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129

~ 9 ~

צלב מסדר ההצטיינות של הרפובליקה הפדראלית של גרמניה לידידנו פרופ' פאבל שפיבק.

21 באוקטובר 2021 הוענק לפרופ' פאבל שפיבק Paweł Śpiwak על ידי ד"ר ארנדט פרייטאג וון לורינגהובן - שגריר הרפובליקה הפדרלית של גרמניה - צלב ההצטיינות הפדרלי של מסדר ההצטיינות של הרפובליקה הפדראלית של גרמניה. פאבל שפיבק הוא נשיא ארגון התרבות ע"ש בשביס זינגר בבילגוראיי, ומי שמנהל את הארכיון היהודי והמכון ההיסטורי היהודי בוורשה כשתחתיו עשרות חוקרים. הוא פרופ' לסוציולוגיה, היסטוריון, סופר ופוליטיקאי לשעבר שנבחר ב 25 לספטמבר 2005 לסיים [הפרלמנט הפולני]. הוא שימש מספר שנים כפרופ' אורח באוניברסיטה העברית בירושלים, והיה לי העונג לארח אותו בביתי. <https://youtu.be/SiegWkY4nq>

והנה התייחסותו של פאבל שפיבק לכבוד שהוענק לו:

"לפני שבוע קיבלתי משגריר גרמניה בפולין את צלב ההצטיינות שהעניק לי נשיא גרמניה פרנק-וולטר שטיינמאיר. זה כבוד גדול בשבילי. השגריר ארנדט פרייטאג וון לורינגהובן נשא נאום ואמר מילים יפות, הרגשתי חובה לענות לו בתמציתיות ובלבביות. תריסר מחבריי לקחו חלק בחגיגה הזו, שאני מודה להם מקרב לב.

הנה כמה מילים שלי שאני משתף בצורה נרחבת יותר. אני מקווה שמישהו ירצה לקרוא אותם בשלמותם. כבוד, התרגשות והפתעה. אף פעם בחלומות הכי פרועים שלי לא יכולתי אפילו לחשוב שאקבל כבוד כזה ונשיא ה-RFN יעניק לי את הפרס הנפלא הזה. האהדה האישית שלי לקנצלר ולנשיא גרמניה, הערצה לתרבות הגרמנית ולפוליטיקה הנוכחית עדיין לא מצדיקה מחווה שכזו.

היהדות היא דת הזיכרון. מוטיב הזיכרון חוזר על עצמו מאות פעמים בתורה, בציווי לזכור, להזכיר, לא לשכוח. לא רק הזיכרון לציין חגים, סדר קריאת התורה בפומבי, המזוזה שעל משקוף הדלת. הזיכרון היהודי מוטמע בהיסטוריה, אבל היסטוריה היא סלקטיבית, היא נקבעת במידה רבה לפי מה שאנחנו מכנים נקודות מפנה בהיסטוריה של עם ישראל: יציאת מצרים, עליית ממלכת יהודה, הריסת בית המקדש. זיכרון הווה בדת הפך לזיכרון של תולדות האומה במשך דורות. אם לחלק מהאומות יש יותר מרחבים מעבר למה שהם נזקקים. עודף של ערים יפות, של נופים נפלאים הרי שמה שמאפיין את היהודים זה שיש להם עודף של זיכרון. אחרי שנים של עבודה אקדמית באתי לשרת את הזיכרון הזה. בזכות הקולגות שלי, עשינו הרבה במכון ההיסטורי היהודי. בהוצאת עשרות ספרים, תערוכות, הרצאות, סמינרים, פירסומים דיגיטליים והצגת אוספים שלנו שיזמנו, יש לי רושם, משהו אולי צנוע, אבל בעל השפעה חזקה בסביבה הפולנית-יהודית שלנו. לפעמים קשה לדבר על השנאה לפני ועל אנטישמיות שלאחר המלחמה. שום קשר פוליטי לא יכול לפטור אותנו מהסדר הזה. אני יורש לא רק זיכרון קולקטיבי, אלא גם נושא את זיכרון משפחתי, זיכרון שנכתב בשירה, בשירי אבי, שנכתבו בחרדותיו, באבל, בפצעי פניו. הצו שלי עכשיו הוא לכתוב ספר על אבא ועל הסופרים של הדור שלו.

אני יודע, אנחנו רוצים היום, פועלים למען הזיכרון, בניגוד לחושך שכתבו עליו באינספור יומנים, שירים, מערכות יחסים. אנו רוצים לראות, להבין, לקרב את הפחד והכאב, האפר והחורבן. סדר הזיכרון הזה חזק בי כמו הסדר לזכור את המכות ולשוטט במדבר. שני הזכרונות תומכים אחד בשני."

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגוראיי בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com

~ 10 ~

בתמונות – שגריר גרמניה עונד לפרופ' שפיבק את מדליית הכבוד והפרופ' נושא מלים של תשובה.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 11 ~

עלמה והקזנובה היהודי: סיפור אהבתם של יצחק בשביס זינגר ועלמה הימן.

הם בילו יחד למעלה מחצי מאה.

כתבה זאת לקוחה מתוך האתר הפולני: **צוות מערכת 24 • VIVA! באוקטובר 2021, 17:45**

הקרדיט לצילומים - ברוס דיינרסון / MAGNUM PHOTOS

<https://viva.pl/ludzie/newsy/alma-i-zydowski-casanova-historia-milosciisaaca-bashevisa-singera-i-almy-haiman-136034->

[r1/?utm_source=facebook&utm_medium=viva&utm_campaign=uz_211024&fbclid=IwAR2whnf9gtAVA0BUmVYrZ46gQb9nsK-zpyMtqhldQCMYiK4d7_PwPeKNYxs](https://viva.pl/ludzie/newsy/alma-i-zydowski-casanova-historia-milosciisaaca-bashevisa-singera-i-almy-haiman-136034-r1/?utm_source=facebook&utm_medium=viva&utm_campaign=uz_211024&fbclid=IwAR2whnf9gtAVA0BUmVYrZ46gQb9nsK-zpyMtqhldQCMYiK4d7_PwPeKNYxs)

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129

~ 12 ~

מספרים על יצחק בשביס זינגר שאמר שאחרי חמש עשרה שנות נישואים, אם רוצים לדעת משהו על אהבה ומין יש צורך להתגרש. אבל ליצחק בשביס זינגר הייתה אישה אחת לכל החיים. עלמה הימן שעזבה את בעלה וילדיה למענו. ונהגה לתאר את הקשר שביניהם במלים: "שנינו הרגשנו שאנחנו מאוד קרובים אחד לשני".

בשביס נהג לתאר את עצמו לעתים קרובות: "אני מלאך מהמותניים ומעלה, ושטן מהמותניים ומטה". הוא מעולם לא הסתיר כי קיום הדיבר השישי "לא תנאף" נראה כדבר הקשה ביותר עבורו. "ניאוף" מתייחס לקיום יחסי מין עם אשת איש בלבד, ולראיה: "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת אִשְׁתּוֹ אִשׁ, אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת אִשְׁתּוֹ רְעוּהוּ, מוֹת יוֹמֶת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת" (ספר ויקרא, פרק כ', פסוק י'). ואמנם הוא זכה בתחום זה למוניטין, ולא שינה לו באיזה מקום עשה זאת ועם מי, אם בבית הכנסת או במקום פחות רוחני. הוא היה הסופר היהודי הראשון שתיאר את היצור האנושי ותאוות הבשרים שלו. הקזנובה היהודי הזה זכה 'להצלחה רבה' בוורשה, שם בילה את נעוריו. למרות השיער האדום, העניבה העקומה, הנעליים הלא שרוכים והמחסור בכסף. הוא עזב את כתובתו החשובה ביותר, רחוב קרוכמלנה, כבן 30. באותה תקופה הוא היה מחברו של ספר אחד בשפה היהודית, השטן מגוריי, ואב לבן, שעם אמו, שהייתה קומוניסטית, לא ניהל מערכת יחסים ארוכה.

ב-1937, שנתיים לאחר הגעתו לאמריקה, הכיר יצחק בשביס זינגר את אשתו לעתיד, עלמה הימן, יהודייה ממינכן. היו אלה נישואיו הרשמיים היחידים ששרדו עד מותו. הם בילו יחד יותר מחצי מאה. עלמה היא אישה נפלאה, אמר על אשתו, אבל מעשית מדי. בכל בוקר כשאני מתעורר, אני יודע כמה עלה מחיר הקוטג' בהשוואה לשנים קודמות. מלבד אשתו, מספרים שלא היו לו חברים קרובים. כשנשאל אם אי פעם חשב על גירושין, הוא היה משיב: "חשבתי הרבה פעמים להרוג אותה, אבל אף פעם לא להתגרש".

הם נפגשו באתר נופש קיץ בהרי קטסקילס, שם היו רבים מיהודי ניו יורק מבליים את חופשותיהם. את תשומת לבו של עלמה משך אדם רזה, אדמוני, כמעט קירח, עם עיניים כחולות מאוד. הוא נראה לה מגושם ביותר, הוא איבד את דרכו אפילו לחדרו. אמרו שהוא סופר מפולין. "הוא לא היה חתיך", נזכרת עלמה. - גם לא היה לבוש היטב. אני זוכר את הפעם הראשונה שראיתי אותו, החולצה שלו הייתה פרומה. חוץ מזה, היה רגוע, מנומס וישייר".

הם בילו את כל הקיץ ביחד. הם ישבו על המרפסת וקיימו דיונים ארוכים על ספרות, בעיקר על מאסטרס רוסים וצרפתים של המאה ה-19 - דוסטויבסקי וטולסטוי. הוא זכר את סלובקי כפולני. הם דיברו אנגלית כי אלמה לא ידעה יידיש. שיחות מסוג זה היו תגלית עבורה. היא תמיד התעניינה באמנות, הלכה לתיאטרון, קראה הרבה. לאחר לימודיה בשווייץ, היא הייתה האישה הראשונה במשפחה שהתחילה לעבוד. היא עברה מביתם העשיר של הוריה לבעלה, היזם המצליח וולטר וסרמן. היא ילדה לו שני ילדים. הם חיו חיים טובים וללא מחסור. אולי זה גרם לה להתחיל להשתעמם... לפני המלחמה החליטו לעזוב את אירופה.

כמו זינגר. היה משהו במהגרת החדשה הביישנית הזאת מפולין, שלא אפשרה לאלמה, אישה ואמא אחראית, לשכוח את היכרותה אתו מימי הקיץ בקטסקילס. הוא סיפר לה שלפעמים הוא עובד במנהטן בספרייה ברחוב 42. "יום אחד מצאתי את האומץ", נזכרת עלמה. - "לא יצאנו לדייט. נכנסתי לספרייה והוא היה האדם הראשון שנתקלתי בו. שנינו החלטנו שזה אות הגורל". הם הלכו לשתות קפה. הם התחילו לצאת לעתים קרובות יותר. בקרב קולגות מהעיתון היהודי הדבר חיזק את המוניטין של זינגר - כמחזר ומפתה, מבחינתה זה מהר התחיל להיות בעל משמעות נוספת. "במשך כמה חודשים נפגשנו ונפרדנו כדי להתחיל מחדש. לא אמרתי כלום לבעלי כל הזמן הזה. לבסוף אמרתי לו. ואז עזבתי אותו".

גם שנים לאחר מכן, עלמה לא יכולה להסביר איך קרה שהיא החליטה לעזוב את חייה הנוחים והבטוחים, לעזוב את ילדיה ובעלה, ולהיקשר עם מישהו שיכול היה להבטיח לה בהתחלה כל כך מעט. לא היה לו דבר מלבד הכישרון היא האמינה בו. היא לא יודעת למה, שכן מעולם לא קראה כתב יד יהודי אחד. אבל היא הרגישה יותר ויותר שיצחק הוא הגבר שאיתו היא רוצה לבלות את שארית חייה. היא נאבקה במשך כמה שנים. זה היה כואב אבל הכרחי. לבסוף, בחורף 1939, היא הובילה מהלך שגרם לגירושין עם בעלה הקודם ובפברואר של השנה שלאחר מכן, במהלך סופת שלגים, היא וזינגר הלכו לבית עיריית ברוקלין והתחתנו. לא היה להם כסף לחגוג את המאורע. הם חזרו לדירה השכורה, בה היה חסר ציוד בסיסי. הם החלו לשתף פעולה יחד. עבור המשפחה היא הפכה לגיבורה של שערורייה, אבל לא היה אכפת לה. ויצחק לא אהב אזיקים. הוא היה נחנק ועייף בחודשים הראשונים, אבל נראה שהוא הבין בעצמו שהוא צריך יציבות כדי לכתוב. זה לא היה קל. היא התגעגעה מאוד לילדים שלה, אבל היא לא הצטערה על החלטתה. הוא תמיד אמר לה: "נסתדר איכשהו".

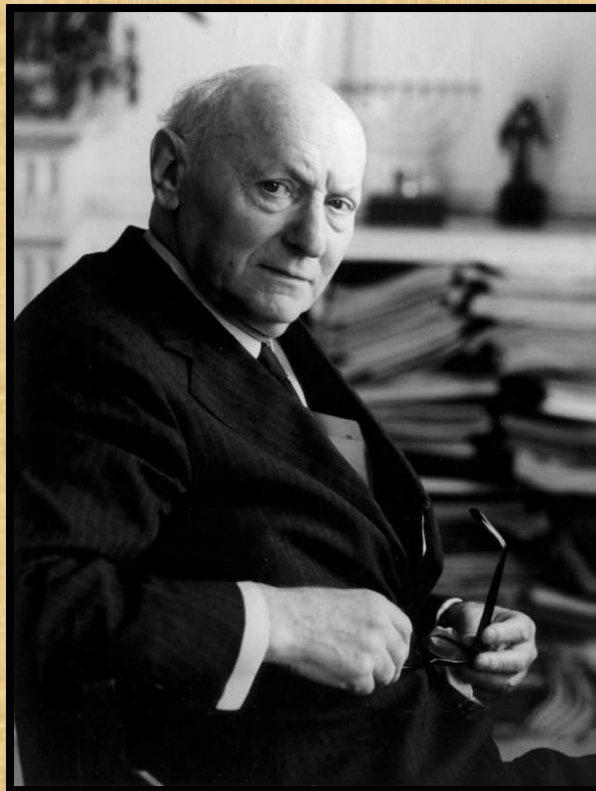
ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 13 ~

אלמה לא ידעה למה, אבל היא האמינה מלכתחילה שהעולם יעריך מתישהו את הגאונות של סינגר. בינתיים חסר להם שולחן, סירים ווילונות, אבל היא לא התלוננה. היא החליטה לחפש עבודה בעצמה. היא התחילה בתפירת מכנסי טרנינג וכובעים של גברים. עם הזמן היא קודמה לתופרת בחנות של נשים. בסופו של דבר, היא קיבלה עבודה בחנות כלבו בשדרה החמישית. "התברר שאני מוכרת מלידה. עבדתי ללא לאות, אבל כולם היו מרוצים ממני". היא קודמה במהירות. היא התקבלה לחנות הכלבו לורד אנד טיילור בשדרה החמישית. היא קמה בבוקר ויצאה לעבודה. הוא כתב. הוא היה לא ידוע לחלוטין. זה לקח בערך 20 שנה. הם היו ממש עניים, אבל הוא תמיד אמר לה: אל תדאגי, אנחנו נסתדר איכשהו. הוא היה מאוד חשאי, לא דיבר הרבה על העבודה שלו, נזכרת עלמה. – קרה שביום ראשון הקריא לי קטעים קטנים של סיפורים. הוא לא ביקש את אישורי. הוא אולי לא נראה כך, אבל הוא היה מאוד בטוח בעצמו. הוא מעולם לא השתכנע, הוא יצא מנצח מכל דיון. אהבתי את זה אצלו!". הם בילו את ימיהם בנפרד. עלמה הלכה אל מאחורי הדלפק, יצחק עבד בבית. הוא כתב עד הצהריים, ואז יצא לארוחת צהריים. הוא הקשיב לסיפורים של חבריו. היא לא הכירה את כל בני שיחו, לא בדקה את טיב יחסיו איתם. היא לא רצתה. הוא טייל בסנטרל פארק, הוא אהב מאוד להאכיל שם יונים. אומרים שהוא לא חסך באוכל עבורם. הוא גם ביקר לעתים קרובות בעיתון היהודי פורוורדס... אלמה לא רצתה לדעת. היא בילתה את כל הימים מחוץ לבית. והיא אף פעם לא התלוננה. היא האמינה שיש לה חיים טובים. רק שלפעמים היא התגעגעה קצת לילדים שלה. בערבים דיברו על מה שקרה. לעתים קרובות הם אכלו במסעדות. בישול אף פעם לא היה הצד החזק של עלמה, היא לא אהבה לעמוד ליד במטבח אחרי שמונה שעות עבודה בחנות. הבעל לא התלונן, למרות שחשב שזה תפקידה. במהלך שנות נישואיהם, הוא הכין לה ארוחת בוקר רק פעמיים. בכל פעם שהייתה מבשלת ארוחה, הטלפון היה מצלצל ברגע שהתיישבו ליד השולחן. יצחק נעלם לרבע שעה ארוכה, הכל התקרר. היא לא רצתה לשלוט במערכת היחסים הזו. היא האמינה שזה מיותר ובלתי אפשרי במערכת יחסים עם גבר. "זו לא חוכמת חיים מיוחדת", אמרה, "זה די טבעי עבורי." אף פעם לא שכנעתי אותו לעשות כלום, לא דחקתי בו, לא אמרתי לו שהוא צריך להרוויח כסף או להמשיך בקריירה, גם כשהיה לנו קשה. הבנתי כמה קשה לסופר יהודי לפרוץ לשוק האמריקאי. הייתי בטוחה בכישרון שלו ושסוף סוף הוא יקבל הכרה. האמנתי ביעוד שלו".

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 14 ~

אלמה הייתה בטוחה שהוא לא יכול לעשות שום דבר אחר. אם הוא היה נולד מחדש, הוא היה עושה בדיוק אותם הדברים. כשאמריקה נכנסה למלחמה, הוא חשש שיקראו לו. הוא שילם עבור קורס חניכה כדי להימנע מכך. לאחר שני שיעורים הוא חזר מיואש. הוא אמר שהוא יכול להפעיל את המעלית או להיות סופר. "אני לא יכול להיות מישהו אחר", אמר. הוא חי כאילו בפנים. הוא לא ידע איך לעסוק בתחומי העניין שלו, הוא מעולם לא ביקש מאיש דבר. כשהחל רוג'ר שטראוס לפרסם את ספריו, הקוסם מלובלין, יום שישי הקצר, ידידו של קפקא, הוא נודע. אבל הוא עדיין היה רחוק מההילה. יצירותיו של זינגר

הוא כתב בכל מקום וללא קושי. באוטו, בהפסקות בין ההרצאות, במטוס, בחדרי המלון. על פיסות נייר, במחברות. הוא לא התעניין בכתיבה על זוגות מאושרים, ועל חיים שקטים. החיים חייבים להיות מרגשים. אחרת זה לא שווה דבר...". תמיד נזקק להרפתקה, לשינוי, לסיכון, לסכנה, לאתגר.

מעל הכל "היה בו משהו שאהב את הריגוש של איום הקטסטרופה שעדיין תלוי עליו". אברם, מקס, ארון, סשה - כולם צללו לתענוגות ארציים, בורחים משעמום. אל נופים שאינם יודעים נאמנות, נכנעים לכל היצרים ומתהדרים בכיבושיהם ובאשליותיהם. האובססיה הפכה למציאות שלהם. הם חפנו אינספור שדיים - גדולים, מוצקים, קוצניים, עם פטמות אדומות כמו אש - וברכיים המבטיחות את כל הנאות העולם הזה. הם שיבחו את התענוגות הארציים ואפילו את התענוגות של גן עדן טורקי, בו זמנית עם חמישה או שישה אוהבים. כל אחד מהם ידע שזהו חטא מוות, אבל הרוח הרעה מילאה את התפקיד של האדון היטב. איננו מכירים את הערותיה של עלמה על כך.

מחבר "שונאים" ראה סיפור אהבה בכל סיפור. בכל מטרות נאמנה - מאדאם בובארי. הוא היה בטוח שהאיש בעל התשוקה נמצא בכוחו של הדיבוק. והוא לא פחד מזה.

הוא מעולם לא הזמין לחדר השינה הזוגי שלו. וב"אנה קרנינה", במקום תיאורי השמלות, הביקורים והנסיעות של אנה, הוא היה רוצה לראות תיאור של יחסיה המיניים עם בעלה ואהובה, זה יכול לפענח את התעלומה הפסיכולוגית הזו. "איברי המין מבטאים יותר אמת על נפש האדם מאשר כל איבר אחר בגוף, אפילו העיניים", טען.

עלמה סבלה מגחמותיו וממצבי הרוח שלו לפעמים. "יצחק היה נראה כל כך מרוצה לפעמים, חמש דקות מאוחר יותר הוא יכול להיות מאוד מעצבן וביקורתי. זה היה הטבע שלו. הייתי צריכה ללמוד את זה ולקבל את זה", היא אמרה בסלחנות. והיא ציטטה עורך ניו-יורקי שעסק בסופרים רבים. "אף אחד מהם אינו מוכשר כמו יצחק, וכולם מגעילים באותה מידה. תשמחי, לפחות יש לו כשרון יוצא דופן". והוא? לא היה אכפת לו מביקורות ביקורתיות. הוא לא דאג למה שאמרו עליו, במיוחד כשהתחיל להיות מוכר ומתוגמל. לא היו לו בעיות עם האגו שלו. עלמה סבלה מזה. הוא זוכר צופים שנפגעו ממערומיו של ינטל בברודוויי, מחזמר לפי הסיפור שלו, ומתקשרים אליהם באמצע הלילה. היא הייתה מאוד מדוכאת. והוא רק אמר שאפילו התנ"ך והתלמוד מלאים במין. היא רצתה שהוא יגביל את הנסיעות, שינוח יותר. הוא סירב. הוא הסכים לכל ראיון. מספר הטלפון שלהם היה במדריך הטלפונים עד סוף שנות ה-70.

הוא היה מאושר רק בחברת אנשי העט. חיי החברה שלהם היו מוגבלים. היו להם כמה חברים צעירים, כמה סופרים, לא רבים בכלל. יצחק ידע להיות במרכז המסיבה מתי שרצה. הוא הקסים, סיפר אנקדוטות. הוא ידע להיות שנון ביותר, מלא אירוניה. ולעג עצמי. גם בגלל פרס נובל לספרות.

יצחק בשביס זינגר: פרס נובל

הבשורה על הפרס הגיעה לפלורידה בבוקר סתיו 1978, כששניהם הולכים לארוחת בוקר בקפיטריה האהובה עליהם. יצחק לא ממש האמין לזה וסירב לוותר על הטקס היומיומי. "בוא נאכל טוסטים, נשתה קפה..." ואחרי כמה שעות, לאחר עשרות שיחות עם עיתונאים ושאלות נוספות "האם אתה מופתע", "האם אתה שמח", הוא ענה: "כבר הופתעתי ושמח, ועכשיו אני אותו לוזר כמו קודם".

פרס נובל היה ההישג העיקרי של מערכת היחסים שלהם, המאמץ המשותף שלהם, והביקור בשטוקהולם היה השבוע המאושר בחייה. עלמה התלוננה על גיהנום של שיחות והודעות ברכה, אבל היא מאוד שמחה על כך. ממש כמו קניות, שעליהן לבסוף לא הייתה צריכה לחסוך. היא קנתה שמלות ערב. שתי שמלות לעצמי, תחפושת, כמה סוודרים וחולצות, כמה נעליים וזוג כפפות ארוכות מעור עיזים. שטוקהולם הפגיזה אותם במברקים: האם הם עושים דיאטה כלשהי? האם יצחק יביא מעיל לבן או שיעשו אותו לפי מידה?

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 15 ~

היא זכרה את האושר כשהוצגו בפני המלך וכששמעה את בעלה מדבר על שפה מתה אהובה על יהודים ורוחות. היא התענגה על כל פרט בטקס. אבל היא לא שכחה את טעם העוני שליווה אותם לפני שידעו טוב ומהילה. "כמאמינה באלוהים, אני בטוח שיש תיעוד מלא של חייו של כל אדם, מעשים טובים ורעים, טעויות וטירוף איפשהו. שום דבר לא הולך לאיבוד בארכיון של אלוהים", כתב זינגר. אלמה מעולם לא תהתה איך יהיו חייה בלעדיו. האם היא האמינה בגורל? אם כן, יצחק היה הגורל בשבילה.

במאמר מוסגר: מתוך היכרות אישית שהייתה לי עם בנו יחידו של יצחק בשביס זינגר – ישראל זמיר ז"ל, ובשיחות שקיימתי אתו, הייתה לי יותר מתחושה שהיה לו בליבו על אשתו של אביו. התחושה הייתה שהיא ניכסה את הסופר עוד בהיותו בחיים ולא פחות מזה כשהלך לעולמו ולא הותירה דריסת רגל לאיש ממשפחתו בכל האמור לנכסים הכלכליים והאמנותיים שהותיר אחריו ועד למקום קבורתו ודברים האמורים בציון זכרו.

פוסט שפירסם יאנוש רוסלן – ראש העיר של בילגוראיי. ב 29.10.21

כדאי להיות כנים, למרות שזה לא תמיד משתלם. משתלם להיות לא ישר אבל לא שווה " בשנת 1990 נסעתי לראשונה לעיירה איטלקית, לעבוד כמציל, בקייטנת נופש כפרית לילדים מכל רחבי אירופה. רק מכוניות עם לוחית רישוי פולנית עוכבו בגבול הצ'כי והאוסטרי. ברור שגם המכס עצר אותי, אבל כשהבינו שאני מדבר גרמנית, לא אמרו לי לפרוק את כל המזוודות ואיפשרו לי להמשיך. אחרי 22 שעות נהיגה ללא שינה, הגעתי סוף סוף. בדקתי עם מנהל הקייטנה שהראה לי את המגורים. כמה חבר'ה נחו באוהל, גם הם היו 'מצילי-מים' ועבדו במחנה. אמרו לי שלום ונעלו את ארונות הבגדים והסתירו בחשש את חפציהם האישיים. זה היה מביך. הבנתי שזו לצערי דמותו של הפולני בחו"ל

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 16 ~

- פולני הוא גנב. כמה מבני ארצי, שעבדו אף הם באיטליה, ושתו אלוהול לשכרה, דחפו וזרקו ילדים למים, כולם כולל הילדים הסתכלו עליהם במבוכה ואפילו בגועל. נכון - פולני הוא שיכור. הרגשתי שוב נבוכ והצטערתי. למרבה המזל, היה רק יותר טוב אחר כך ואף אחד לא נעל עוד בחשש ממני את הארונות. כשנהגתי לשם 25 שנה אחר כך, אף אחד כבר לא התעלל בי בגבולות. למעשה, לא תמיד ידעתי שחציתי את קו הגבול. גם דמותו של הפולני השתנתה. הכרזתי בגאווה שאני פולני, אני ממדינה שהפילה את הסוציאליזם באירופה, שתרם גם לנפילת חומת ברלין ולאיחוד גרמניה, מדינה שאוהבת חופש ודמוקרטיה, מדינה שחזרה לאירופה. זאת שלקחה אותה בגלוי אל בין זרועותיה, עזרה וממשיכה לעזור "לפולנים לעמוד שוב על הרגליים".

בדיוק כמו בשנות ה-70, כאשר רק מעט אנשים האמינו באפשרות של קריסת הסוציאליזם ושפולין יכולה להיות מדינה חופשית ודמוקרטית, כך גם אחרי 1990, אף אחד כנראה לא האמין שהם יכולים לחזור כשהרשויות רצו להרים יד על בית המשפט החוקתי, ועל עצמאות בתי המשפט, לא האמינו שאולי ירצו להשתלט על כל מוסדות הדמוקרטיה, שיהיו פוליטיקאים מושחתים, שיפרו את מצפון אדם, ישתלטו על חברות ממשלתיות, ישלשלו כספים וישלמו למועמדים שלהם שכר מוגזם ונורא, שיהרסו את עצמאות השלטון וינצלו באופן בוגדני למטרותיהם את הכנסייה הקתולית והאמונה של אנשים פשוטים.

מתבייש ששופט לא מצליח לפסוק במדינה שלי למעלה משנה רק בגלל שהעז לחוות דעה ולתת גזר דין בהתאם למצפון אבל לא לפי רצון המפלגה השולטת. שהוא לא יכול לשפוט ולפסוק בבית המשפט בשל נוכחותם של שופטים שמונו לפי אינטרסים פוליטיים, ושבמקומם השביע הנשיא שופטים "מחליפים", ושבבית המשפט פוסק פרקליט כמו במשטר צבאי ויש בו נציג ציבור לשעבר שכינה את דגל האיחוד האירופי "סמרטוט פשוט".

אני מתבייש שפוליטיקאי בלגי צריך להזכיר היום לראש ממשלת פולין מה גרם לפירוק המדינה הפולנית. אני לא יכול להבין שפולין, במקום לנצל את ההזדמנות שהזמן העניק לה לצורך התפתחות מהירה, נלחמת היום בכל האיחוד האירופי, וראש הממשלה שלה משמיע מחשבות קטנות על מלחמת עולם שלישית.

מתבייש שרשויות של מדינה בה כולם מכירים את הפתגם "אורח בבית, אלוהים בבית" שולחים לגבול, בכפור ובגשם ילדים מורעבים וקפואים, שאנשים חפים מפשע מתים מרעב וקור, אני מתבייש שהכנסייה שלי לא דומה לדברי הבשורה על פי מתיו הקדוש, שמורה להאכיל את הרעבים, להשקות את הצמאים, ולעזור לנזקקים.

מתבייש שמנהל הרדיו - בשם רדיו קתולי - מודה למגדלי חורפנים על החסות שהם מעניקים לו ולא אכפת לו שהכסף הזה מגיע מהתעללות בבעלי חיים חפים מפשע (שמחזיקים אותם בכלובים, כדי שבסוף יהרגו אותם, יפשטו את עורם באכזריות ויקבלו פרוות מינק) שהוא מצדיק את מעשיו 'החפים מפשע' של בישוף פדופיל, כי "הרי כולם אינם חסינים מפני נפילה לפיתוי".... אני לא יכול להבין כיצד זה שהאפיפיור לא יכול לגנות רדיו שמכריז על שנאה לאדם האחר, ולשבח רדיו שמושיט ידו לאנשים זקנים וחולים שלרוב כספם אינו מספיק להם לאוכל או תרופות.

אני כל כך מתבייש שהארכיבישוף הקתולי, במקום להטיף לבשורה של אהבה, מזהיר מאיזו "מגפת קשת", דמיונית דוחה ומגנה חלק גדול מהחברה שלנו, כולל אלו המשתייכים לאותה כנסייה.

איך בחור צעיר אמור לחיות היום? על מי הוא צריך להישען, ממי הוא צריך לשאוב מודל לחיקוי? איך אפשר ללמד אותו אהבה למולדת, כבוד ואמון בכנסייה, כבוד לממשלה או לראש המדינה? איך משכנעים אותו ש"כדאי להיות הגון"....?

יאנוש רוסלן.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 17 ~

חדשות בית לייזיק.

10.11.2021 - ערב הוקרה ליחיאל שרייבמן

המכון לתרבות רומנית ושגרירות הרפובליקה המולדבית בישראל, בשיתוף בית לייזיק מזמינים אתכם לערב ספרותי שיוקדש לסופר היידיש יחיאל שרייבמן.

תכנית האירוע:

1. ברכות מפי כבוד שגריר מולדובה בישראל מר אלכס רויטמאן ומפי כבוד מנהל המכון לתרבות רומנית מר מרטין סלומון.
2. דניאל גלאי: חשיבותו של יחיאל שרייבמן כסופר ומחנך הדור הצעיר של סופרי היידיש.
3. הקרנת החלק הראשון מסרט הוידאו על שרייבמן (מראיין בוריס סנדלר).
4. קריאת יצירותיו של שרייבמן בתרגום לרומנית.
5. עמית אריאלי - סולו קלרינט.
6. טובה קלינגר - קריאת קטעים מיצירות שרייבמן (מקור ביידיש, תרגום לעברית).
7. משה למסטר (זוכה פרס הרשות הלאומית ליידיש 2021) ייקרא ויספר על שרייבמן.
8. הקרנת החלק השני מסרט הוידאו על שרייבמן (מראיין בוריס סנדלר).
9. עמית אריאלי - סולו קלרינט.
10. תודות

הערב ייערך ביום רביעי, 10.11.21 בשעה 17:00 במכון לתרבות רומנית: שד' שאול המלך 8 בית אמות משפט, קומה 6 תל אביב ובזמנית ישודר בפייסבוק.

למידע נוסף על יחיאל שרייבמן לחצו כאן.

הכניסה חופשית ומותנית בהרשמה מראש דרך המייל: leyvikmail@gmail.com

עונת הלימודים בבית לייזיק נפתחה מחדש!

שיעורי יידיש למתחילים ולמתקדמים בזום, שלחו לנו מייל או התקשרו לפרטים.

לפרטים נוספים, שאלות והרשמה ללימודים –

מוזמנים לפנות אלינו לכתובת המייל leyvikmail@gmail.com

או בטלפון: 03-5231830 (בימים א', ד' ו-ה' בין השעות 10:00-15:00)

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129

~ 18 ~

כללי: [באדיבות גיל פארן יו"ר ארגון מדריכי פולין].

**קול
קָרָא,
וְהִלַּכְתִּי**

בית העדות
הנכם מוזמנים ליום עיון
**בעקבות
מסע הצנחנים**
יום העיון יתקיים ביום ראשון, ג' בכסלו,
7 בנובמבר בשעות 9-16
בבית העדות בניר גלים

בתכנית:

- סיפורם של צנחני היישוב - סא"ל (מיל') גדעון שרב
- משפט קסטנר בראי ארכיון חנה סנש - מר מתן ברזלי
- תולדותיו של מחנה יסנובץ' - פרופ' גדעון גריף
- "קול קרא, והלכתי" - חנה סנש בשליחותה - מר אוריאל פיינרמן
- צנחנים מהצד השני "מבצע אטלס" - עו"ד סא"ל (מיל') אורי לוין
- עלות השתתפות: 50 ש"ח
- הכניסה מותנית בהצגת תו ירוק

מעשי הגבורה של צבא הרפאים במלחמת העולם השנייה

(בעקבות קישור שגוי בשבוע שעבר. תודה למעירים)
ד"ר איווט אלט מילר מביא באתר AISH את סיפורם של חיילים אמריקאים שיצרו אשליה כי קיים גדוד אמריקאי גדול המוצב במקום שבו לא היה דבר.
[לקריאה](#)

הקלטות ופעילויות

מבית התכנית ללימודי השואה - המכללה האקדמית גליל מערבי

Between War and Mass Murder II: 80 Years to Babi Yaar and the Battle of Moscow -
Session 1

<https://www.youtube.com/watch?v=Dvak7h0aSx0>

Between War and Mass Murder II: 80 Years to Babi Yaar and the Battle of Moscow- Session

2

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 19 ~

<https://www.youtube.com/watch?v=LyEBvMFkWBs&t=4s>

Autumn 1941: Typhoon, Babi Yar and Hitler's War

<https://www.youtube.com/watch?v=HMNQsbeL0tg>

מבית המכון ללימודי השואה, אוני' בר אילן

Book launch: Women Defying Hitler, Rescue and Resistance Under the Nazis

https://www.youtube.com/watch?v=81_66dtwAvk

מבית עמיתי שפיגל, אוני' בר אילן

צירוב בבשר ובנשמה המספר מאושוויץ ביצירות אמנות

מרצה- דר' בתיה ברוטין

<https://www.youtube.com/watch?v=IKvUme4zd40>

Wiener Holocaust Library מבית

Virtual Book Launch: Musicians' Exile in Shanghai, 1938–1949

<https://www.youtube.com/watch?v=Z34wvqT6-EA>

מבית ארגון יוצאי קרקוב

צילומים מהגירוש של יהודי קרקוב

מרצה- גיל פארן

<https://www.youtube.com/watch?v=1PWfvsm00OE>

מבית קרקוב הכבושה

תפריט מלחמה. מה אכלו בזמן הכיבוש?

https://www.youtube.com/watch?v=mumFe0ga_q0

מבית המרכז להנצחת השואה בבאבי יאר

Official Memorial Ceremony - Part 1

<https://www.youtube.com/watch?v=RrRWtM9VGms>

Official Memorial Ceremony - Part 2

<https://www.youtube.com/watch?v=iTTjxFswCXo>

Jewish Renewal Poland מבית

History on Trial & Historians Tested – Can Governments Re-write History?

Dr. Jan Grabowski

<https://www.youtube.com/watch?v=3GnM5Z8ifmM>

הרצאות ופעילות לשבוע הקרוב:

19:00 בשעה 31/10/2021

BEIT POLSKA

The Honey and the Sting

ליצירת קשר

rivka783@zahav.net.il 03- 6967589 טלפון: רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א

baron-i@zahav.net.il 03-5718244 רמת-גן טלפון: ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21

פקס: 03-5718129

~ 20 ~

a comprehensive introduction to Judaism, is about to be published in Polish. We will reflect on this project which is a bridge to many people curious about modern Judaism.

[הרשמה](#)

21:00 בשעה 03/11/2021

מכון אייבשיץ

קהילות יהודיות שנעלמו במחוזות גאוגרפים שהיו ואינם עוד : גליציה

מרצה : לאה הבר גדליה

17:30 בשעה 04/11/2021

מכון אייבשיץ

החיים בבידוד - 1923 – היטלר בלנדסברג

מרצה : שירה אמגר

20:30 בשעה 04/11/2021

עמותת מדריכי פולין ומנחילי זיכרון השואה

אור דולק בבית הכנסת - מילדות בגרמניה ועד לציון ליל הבדולח בכל העולם

מרצה - דליה יוחנן. יוזמת הפרויקט להדלקת אורות בבתי כנסת ברחבי העולם לציון ליל הבדולח

להשתתפות במפגש : [לחץ כאן](#)

21:00 בשעה 04/11/2021

מכון אייבשיץ

ייצוגיים קולנועיים של השואה : הקרנת הסרט - "הכל מואר"

מרצה : ד"ר ליאור אלפרוביץ

10:30 בשעה 05/11/2021

מכון אייבשיץ

משפט נקם ועשיית דין בנאצים - משפט השומר מטרבלינקה - "איוואן האיום"

מרצה - אריה ברנע

בתודה על המידע לגיל וטרה.

בברכה

ישראל בר-און ורבקה ניב.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il

ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il

פקס: 03-5718129